

Chương 4

LIEV NICOLAI EVICH TOLSTOI

(Лев николаевич Толстой)

(1828-1910)

L.N.Tolstoi là một trong những đại biểu lớn nhất và xuất sắc nhất của văn học hiện thực Nga và thế giới thế kỷ XIX. Qua gần 60 năm hoạt động văn học không mệt mỏi, ông đã để lại một di sản văn học đồ sộ và quý báu gồm: 3 bộ tiểu thuyết lớn, hàng chục truyện vừa, hàng trăm truyện ngắn và một số vở kịch, nhiều bài văn chính luận và thư từ, nhật ký... **Toàn tập Tolstoi** gồm 90 quyển.

L. Tolstoi sinh ngày 9.9.1828 trong một gia đình quý tộc trại ấp ở làng Iasnaia Poliana. Lên 2 tuổi, mồ côi mẹ, lên chín tuổi, mồ côi cha, anh em Tolstoi sống với bà cô ruột. Năm 16 tuổi, Tolstoi thi vào Trường Đại học Kazan. Ban đầu học Khoa Triết học ban Đông phương học, theo học ngoại ngữ Ả-rập-Thổ Nhĩ Kỳ. Sau chuyển sang ban Pháp lý. Mùa xuân 1847. Tolstoi bỏ học trở về trại ấp Iasnaia Poliana nhận gia tài, điền trang và nông nô theo luật thừa kế. Tolstoi tích cực lo cải thiện đời sống cho nông nô và tá điền. Trong thời gian này, ông vẫn bền bỉ tiếp tục trau dồi học vấn.

Bốn năm sau, Tolstoi đi du lịch vùng Kapkaz sống gần những người Kozak. Ít lâu sau, ông xin nhập ngũ. Tolstoi ưa đọc sách của các nhà văn Rousseau, Schiller, Dickens, Gogol.

Tác phẩm đầu tay *Thời thơ ấu* đăng báo đã giành ngay được cảm tình của độc giả. Nhà văn trẻ phấn khởi viết tiếp *Thời niên thiếu* (1854) và *Thời thanh niên* (1857). Bộ ba tác phẩm tự thuật này miêu tả quá trình trưởng thành của một lớp thanh niên quý tộc sớm biết suy nghĩ nghiêm túc về cuộc sống. Nhà phê bình văn học Tsecnysevski viết bài khen ngợi và tiên đoán triển vọng rực rỡ của tài năng Tolstoi.

Kế đó, ông viết truyện *Sevastopon* diễn tả lại cuộc chiến đấu của thành phố anh hùng chống trả quân đội Anh và Pháp xâm lược. Truyện toát lên lòng khâm phục "sự vĩ đại thâm lặng, không ý thức và tinh thần cứng cỏi" của người lính Nga. Có thể nói tác phẩm đó là khúc dạo đầu cho bản hùng ca chiến tranh và hòa bình sau này.

Cuối năm 1855, Tolstoi trở về. Vì còn nặng tư tưởng quý tộc, ông ít gần gũi với những người dân chủ cách mạng. Ông đề ra một số tư tưởng cải cách xã hội để giải phóng nông nô ở trại ấp của mình. Triệu tập nông nô để hợp bàn nhưng không thành. Tiếp tục viết truyện ngắn.

Cuối năm 1856, Tolstoi giải ngũ. Rồi đi thăm Pháp, Thụy Sĩ, Ý, Đức. Ông miêu tả lại những ấn tượng nặng nề khi quan sát thấy thái độ tàn nhẫn, lạnh lùng của trật tự tư sản đối với nghệ thuật, nghệ sĩ và con người (Bút ký *Lucener*).

Giữa năm 1857 Tolstoi trở về Nga, viết các truyện ngắn phê phán lối sống quý tộc, xa hoa, đề cao thiên nhiên và bảo vệ đời sống gia đình, lối sống gia trưởng. Lăn mình vào các hoạt động giáo dục phổ thông. Năm 1860, ông lại ra nước ngoài thăm người anh và quan sát nền giáo dục phương Tây, gặp gỡ các nhà giáo dục, nhà văn... như Dickens (Anh), Prudon và nhà cách mạng Nga lưu vong Ghec-xen.

Trở về nước, Tolstoi thất vọng với bản tuyên ngôn cải cách của Nga Hoàng. Ông nhận làm thẩm phán tòa án ở tỉnh Tula. Do luôn luôn bảo vệ quyền lợi của nông

dân, ông bị bọn địa chủ quý tộc căm ghét. Ông viết: "người ta muốn đánh tôi và lôi tôi ra tòa". Năm 1862, ông phải giải nhiệm.

Tolstoi lại lặn mình vào ngành giáo dục, mở trường, xuất bản tạp chí giáo dục, viết sách cho trẻ em học. Những quan niệm giáo dục của Tolstoi còn có những mâu thuẫn, chưa nhất quán. Ông phê phán kịch liệt văn minh tư sản và dường như muốn phủ định toàn bộ văn minh nhân loại nói chung. Nhà văn lên án tư bản chủ nghĩa là đúng đắn song lại rơi vào bảo thủ. Điều đáng nói là nhà văn hết lòng yêu trẻ và am hiểu sâu sắc thế giới tâm hồn phong phú, tế nhị của trẻ em.

Cuốn tiểu thuyết "Chiến tranh và hòa bình" viết từ năm 1863 -1869 đã làm cho tên tuổi của Tolstoi rạng rỡ khắp nước Nga và thế giới, khiến ông trở thành "con sư tử của văn học Nga".

Từ 1873-1877, ông viết xong cuốn tiểu thuyết "Anna Karenina" nêu lên nhiều vấn đề xã hội cấp bách.

Những năm 1880, ông viết những bài chính luận phê phán hệ tư tưởng quý tộc với tất cả cảm xúc chán ghét. Nhà văn kịch liệt phê phán toàn bộ trật tự nhà nước, giáo hội, xã hội và kinh tế đương thời dựa trên sự nô dịch quần chúng, giả nhân, giả nghĩa suốt từ trên xuống dưới.

Năm 1881, Tolstoi gửi thư cho vua Nga Alexandre III yêu cầu dừng hành hình những người giết nhà vua Alexandre II. Thư không tới tay nhà vua.

Tháng 10.1881, gia đình Tolstoi chuyển về ở hãn thủ đô Moskva. Nhà văn đã già nhưng rất khỏe, tự nguyện sống kham khổ và ham lao động chân tay, cưỡi ngựa và đi bộ xa. Ông tiếp tục viết truyện và kịch miêu tả cảnh khổ của nông dân, truyền bá học thuyết "Thuyết tu thiện, bất bạo động".

Năm 1891, chống lại ý kiến vợ, Tolstoi từ bỏ bản quyền văn học của những tác phẩm viết sau năm 1881 (vì 2 lý do: mâu thuẫn tư tưởng và vì nhuận bút quá nhiều!). Ông còn tích cực đi cứu đói ở ba tỉnh.

Tác phẩm vĩ đại nhất những năm 90 là tiểu thuyết "Phục sinh" (1889-1899). Đây là bản án đánh thép tố cáo chế độ nông nô chuyên chế và giáo hội Nga là kẻ đẩy quần chúng vào cảnh khốn cùng. Giáo hội Nga tuyên bố khai trừ nhà văn vào năm 1901, và mỗi năm, các nhà thờ ở Nga dành một ngày chủ nhật để nguyên rủa bá tước Tolstoi là "tên dị giáo và phản chúa". Lênin viết: "Giáo hội đã khai trừ Tolstoi. Càng tốt, công tích đó sẽ được ghi khi nhân dân Nga thanh toán xong bọn quan lại khoác áo thầy tu, bọn sen đầm nhân danh chúa Jesus".

Mặc dù phản đối cả bạo lực phản cách mạng và bạo lực cách mạng, Tolstoi viết bài luận chiến đả bảo phản đối các cuộc hành hình những người cách mạng.

Bọn thống trị hoảng sợ trước uy danh lừng lẫy của nhà văn lão thành Tolstoi, có kẻ khuyên Nga Hoàng Alexandre III truy tố ông. Y nói "Trẫm không có ý định biến ông ta thành đảng tử vì đạo rồi trẫm phải hứng lấy sự bất bình của dân chúng". Trước ngày lễ mừng thọ Tolstoi 80 tuổi (1908) chính quyền có ý tạo nên bầu không khí tế nhị, ngăn cản quần chúng bày tỏ tình cảm nồng nhiệt với nhà văn. Lúc đó, chính Lênin đã viết bài báo nổi tiếng "L.Tolstoi, tấm gương phản chiếu cách mạng Nga" phân tích sự nghiệp sáng tác vĩ đại của nhà văn.

Trong những năm cuối đời, Tolstoi lâm vào tình trạng khủng hoảng lý tưởng. Mong ước của ông là xóa bỏ chế độ tư hữu ruộng đất, xóa bỏ mọi bất công và thực hiện lý tưởng tự do nguyên thủy, về con người chí thiện mà ông đã truyền bá suốt đời mình, rút cuộc vẫn chưa thực hiện được. Nhật ký của Tolstoi ghi ngày 10.6.1907 có đoạn "Càng ngày tôi càng cảm thấy đau đớn hầu như về thể xác vì sự bất bình đẳng, cảnh giàu sang thừa thãi bên cạnh cảnh nghèo hèn, thế mà tôi lại không giảm nhẹ được sự bất công đó. Đây là bi kịch thâm kín của đời tôi". Sự bất hòa giữa ông với vợ con lại làm cho bi kịch đó thêm nặng nề. Từ lâu, Tolstoi đã có ý định rời bỏ "tổ ấm quý tộc" và xã hội thượng lưu.

Rạng sáng ngày 28.10.1910, Tolstoi cùng bác sĩ riêng bỏ nhà ra đi. Dọc đường ông bị cảm lạnh, phải ghé lại nghỉ ở nhà ga Astapovo (ngày nay mang tên *ga Tolstoi*). Đến ngày 7.11.1910, Tolstoi hấp hối và qua đời tại nhà ga hẻo lánh đó. Bà vợ đến kịp, quỳ xin ông tha lỗi, nhưng đã muộn rồi. Cả nước Nga và châu Âu thương tiếc nhà đại văn hào. Lê nin viết bài văn điếu "L.N.Tolstoi". Nhà văn M.Gorki viết "trong đời mình, chưa bao giờ tôi khóc thảm thiết, tuyệt vọng, cay đắng như vậy". Di hài Tolstoi được đưa về chôn cất ở trại ấp Poliana quê nhà, giữa hàng cây trên bờ nơi chôn giấu cây "gậy xanh thần kỳ" mà ông từng miêu tả trong những trang sách bất hủ của mình dành cho trẻ em.

Tiểu thuyết “CHIẾN TRANH VÀ HÒA BÌNH”

(Война и мир)

“Sáng tác của bá tước Liev Tolstoi”

Viết trong khoảng 1863-1869

Bối cảnh tiểu thuyết

Có 2 cuộc chiến tranh diễn ra trên hai mặt trận:

- Trận Liên minh Nga - Áo chống Pháp trên đất Áo (1805-1807)
- Trận kháng chiến chống quân Napoleon trên đất Nga (1812)

Cuộc sống hậu phương hoà bình và sau chiến tranh diễn ra chủ yếu ở hai thành phố Moskva và .

Các nhân vật Tổng số có khoảng 559 nhân vật, trong đó có 200 người bình dân

Nhân vật lịch sử

Kutuzov - Tổng tư lệnh quân Nga ,

Napoleon - hoàng đế Pháp,

Nga hoàng Alexander I.

Nhân vật hư cấu

Bốn gia đình quý tộc là trung tâm của hệ thống nhân vật :

- + Gia đình Bolkonski lão công tước đại tướng về hưu, vợ chồng Andrei - Lisa, Maria (Mary)
- + Gia đình lão bá tước Bezukhov nhận lại đứa con rơi Pierre .
- + Gia đình lão công tước Vasili Kuraghin, con gái Elena và hai con trai Ippôlit và Anatole.
- + Gia đình vợ chồng bá tước Rostov, 5 người con: hai cô lớn có chồng sĩ quan, con trai là Nikolai, Natasa và trai út Petrusa (Petia) , cháu gái Sonia .
- + Người lính nông dân: Platon Karataev.
- + Nhiều người bạn của 4 gia đình và nhiều sĩ quan, binh lính.

Tóm tắt cốt truyện

Bố cục của tiểu thuyết đồ sộ này dàn trải và đan chéo giữa 4 gia đình trung tâm. Ở đây chỉ theo dõi quá trình hoạt động của 3 nhân vật chính : Andrei và Pierre cùng với nhân vật nữ là Natasa

Tập I

(Chương mở đầu : Cảnh đám tiệc ở một nhà đại quý tộc cung đình Anna Pavlovna. Các nhân vật chính đều xuất hiện lướt qua .

Công tước Andrei Bolconski, con trai của đại tướng tổng tư lệnh đã về hưu, trở lại là một quý tộc trại áp ở tỉnh lẻ. Andrei có tâm hồn trong sáng, trí tuệ phong phú, yêu nước, có khát vọng và ước mơ cao đẹp. Chàng không thích các phòng khách, tiệc tùng, vũ hội... trong xã hội thượng lưu, không yêu người vợ đẹp, dịu hiền Lisa. Nhập ngũ, tham gia cuộc chiến tranh 1805 trong liên minh Nga, áo chống xâm lược Napoleon trên đất áo. Chàng hăng say chiến đấu để thực hiện "giấc mộng Tou lon", mộng trở thành một "Napoleon thứ nhì" của châu Âu, để từ đó có điều kiện cải tạo xã hội Nga. Liên minh Nga - Áo thất bại. Giấc mộng Toulon tan tành.

Tập II

Từ chiến trường Austerlitz nước Áo, Andrei hiểu rõ những mặt xấu xa của hàng ngũ sĩ quan quý tộc. Bị thương nặng được trở về quê với nỗi thất vọng chán chường. Đúng lúc ấy, Lisa vợ chàng sinh con trai và chết ngay sau khi đẻ xong. Chàng hối hận (vì đã ra trận) càng thêm suy sụp. Giải khuân với chủ trương cải cách trại áp, giảm nhẹ tô tức cho nông nô.

Tình cờ gặp gỡ tiểu thư Natasa duyên dáng, ngây thơ, yêu đời. Anh mến yêu nàng và yêu cuộc sống trở lại. Trở lại kinh đô, hoạt động chính trị với hy vọng cải cách quân đội, đính hôn với Natasa. Chàng ra nước ngoài chữa bệnh, ở nhà Natasa bị Anatôn quyến rũ. Andrei trở về, đau khổ giày vò. Vừa lúc quân đội Pháp do Napoleon cầm đầu tấn công xâm chiếm nước Nga.

Tập III và IV

Cuộc chiến tranh xâm lược của Napoleon Bonaparte làm sôi sục cả nước Nga. Andrei hăng hái nhập ngũ khách chiến với làn sang viễn chinh nước Áo. Gặp bạn cũ Pierre, chàng công tước trí thức, nhút nhát và hay suy nghĩ về con đường cải cách nước Nga. Pierre đã cố gắng giữ lại Natasa khỏi trượt sâu vào sự quyến rũ tội lỗi của tên Anatole đang điếm (em vợ Andrew, cố ý trả thù những người tốt, Pierre lang thang ra trận sau khi một mình ám sát hụt Napoleon khi đội quân Pháp chiếm thành phố Moskva. Các gia đình quý tộc đi sơ tán. Natasa hết lòng giúp đỡ binh lính và thương bệnh binh, cùng với Maria em gái Andrei. Trước đó, Pierre vì ngây thơ đã bị lão công

trước Vasili đưa vào bẫy để ép anh cưới tiểu thư Elen con gái ông ta, với mục đích chiếm gia tài thừa kế khổng lồ của chàng.

Sau cuộc hôn nhân bất hạnh, bế tắc, chàng đoạn tuyệt với Elena và giới quý tộc đồi trụy, ích kỷ. Trong trận đánh ác liệt ở chiến trường Bôrôđinnô, Pierre chứng kiến tinh thần nhân dân Nga, Pierre hăng hái phục vụ chiến đấu. Bị bắt làm tù binh, trốn thoát. Sau khi kết thúc chiến tranh chống Pháp, tham gia « hội kín » - tiền thân của cuộc khởi nghĩa Cách mạng Tháng Chạp (1825) chống lại chế độ Nga Hoàng (...) Andrey bị thương nặng, được gia đình Natasa nuôi dưỡng săn sóc. Gặp lại em gái Marya biết tin cha đã chết Marya yêu Nikolai (em trai Natasa) và từ bỏ lối sống độc thân khổ hạnh. Andrei tha thứ cho Natasa, nhưng chàng đã tắt thở trong vòng tay của hai người thân, bỏ lại con trai nhỏ. Em trai út của Natasa cũng hy sinh anh dũng.

Pierre và Natasa kết hôn, xây dựng một cuộc sống mới. Chàng ham mê hoạt động cách mạng bí mật. Natasa đảm đang nội trợ, say mê gia đình. Marya lấy gã Nikolas (anh trai Natasa)... Qua 4 chương trữ tình ngoại đề, nhà văn trực tiếp bàn luận về lịch sử.

PHÂN TÍCH TÁC PHẨM

Chủ đề 1: Cuộc chiến tranh yêu nước của nhân dân Nga.

Nhà văn miêu tả 2 cuộc chiến tranh giúp cho người đọc so sánh tính chất phi nghĩa và chính nghĩa.

Cuộc chiến giữa Liên minh Nga - Áo chống Pháp trên đất Áo (1805 - 1807). Người lính Nga thua trận Austerlitz trên đất Áo vì sương mù và vì « làn sương mù chiến tranh » không mục đích, phi nghĩa bao phủ họ. Hàng ngũ sĩ quan hèn nhát, ích kỷ. Vua Anlexander I quan liêu và tham vọng bất chính. Đại tướng tư lệnh Cutudốp biết trước sẽ thua, không hăng hái ra quân. Ông biết đây chỉ là trận đánh của ba ông hoàng đế châu Âu.

Cuộc kháng chiến hào hùng của nhân dân Nga chống lại 60 vạn quân Napoleon tràn sang. Toàn dân vùng dậy. Nhân dân tản cư bỏ lại vườn không nhà trống, kinh đô Moskva bỏ ngõ.

Chiến trường Bôrôđinnô là trận đánh quyết định. Nơi đây tập trung mọi lực lượng quân đội và du kích, dân binh. Bọn xâm lược không thể chống lại cả một dân tộc ngoan cường. Ngoài việc miêu tả cụ thể và chính xác diễn biến các trận đánh, nhà văn còn viết nhiều trang chính luận sáng khoái. Tuy thế, nhà văn bộc lộ những quan điểm triết học sai lầm về chiến tranh. Ông cho rằng sự thắng bại là do đức Chúa Trời giữ phần quyết định.

Chủ đề 2: Vĩ nhân và quần chúng

- Vĩ nhân chính nghĩa, giản dị : đại tướng Nga Kutuzov
- Vĩ nhân tên hề của lịch sử : hoàng đế Napoleon
- Nga hoàng Alexander I rất mờ nhạt, vô dụng.

Trong việc miêu tả Kutuzov, nhà văn bộc lộ mâu thuẫn. Nhà văn lẩn lộn giữa ba yếu tố quyết định thắng lợi:

1. Lãnh tụ sáng suốt
2. Nhân dân quật cường

3. Chủ nghĩa định mệnh lịch sử : Chúa Trời quyết định, yếu tố nào giữ phần quyết định chiến thắng của nhân dân Nga ? Dù chưa giải đáp thỏa đáng, nhà văn đã miêu tả Kutuzov là hiện thân của chính nghĩa và lòng nhân đạo. Là đại diện xứng đáng của nhân dân. Về sau, Kutuzov không tán thành Nga hoàng đưa quân ra nước ngoài nên bị thất sủng (ruồng bỏ).

Trái lại Napoleon hiện ra như một tên hề kiêu ngạo tự đắc, kẻ giả dối và nhẫn tâm, tên đao phủ của các dân tộc châu Âu. Y không còn là thần tượng của thanh niên quý tộc châu Âu, đã hiện ra một con người "nhỏ bé, vô nghĩa và tầm thường".

Chủ đề 3 : Những người ưu tú của thời đại trên đường đi tìm chân lý cuộc sống

Andrey Bonconski và **Pierre Bezukhov** vốn là hình ảnh những "con người thừa" của xã hội quý tộc Cuộc chiến tranh nhân dân năm 1812 giúp học thoát ra, lấy lại niềm tin và xác định được lẽ sống đúng đắn. Họ đã tìm ra chỗ đứng xứng đáng trong lòng dân tộc.

Phần lớn các nhân vật quý tộc chỉ biết lo thân, mưu cầu danh lợi cho gia đình. Chính họ, mà tối cao là vua Nga Alexander là "những người thừa" trong cuộc kháng chiến toàn dân.

Sau khi tan vỡ "giấc mộng Toulon", Andrey gạt bỏ Napoleon ra khỏi tâm hồn mình. Lý tưởng bây giờ là xả thân vì tổ quốc và nhân dân Nga. Bất chấp mọi gian khổ hy sinh, Andrey trở thành bạn chiến đấu của đại tướng Kutuzov. Khi từ thương, chàng tha thứ cho Natasa và đã hiểu nàng, lúc hấp hối, chàng còn mình mẫn, sa vào tư tưởng thần bí và cái lương "hãy thương yêu đồng loại, thương yêu kẻ thù của mình. Thương yêu tất cả - thương yêu Thượng đế trong tất cả những sự thể hiện của người". Bạn anh, Pierre vẫn tin rằng nếu Andrey còn sống, anh ấy sẽ đi đúng con đường danh dự - chiến đấu chống cường quyền áp bức ở Nga.

Bá tước trẻ Pierre từng đi du học nước ngoài về, là người nhạy cảm, chân thực nhưng xa rời nhân dân và cuộc sống (có thể so sánh phần nào với Lenski trong tiểu thuyết *Evgeni Onegin* của e). Cũng giống như Andrey, Pierre băn khoăn tìm lẽ sống chân chính, anh đã kiên quyết thoát ra khỏi cuộc hôn nhân giả dối ích kỷ đòi trụ của xã hội quý tộc, lao vào cuộc kháng chiến. Có thể nói, Pierre đã « phát hiện » được nhân dân lao động mà trước đây anh hoàn toàn xa lạ với họ. Anh đã từng lầm tưởng Napoleon là vĩ nhân, đã "hiểu được cách mạng", thậm chí "vươn cao hơn cách mạng". Anh đã gan dạ giết dao, súng đi tìm giết Napoleon nhưng không thành. Những ngày ở nhà giam cùng với bác nông dân Platon Carataev khiến anh hiểu và cảm thông với nông dân, đặc biệt sau đó anh đi lang thang « xem » các trận đánh ở chiến trường Borodino.

Cuộc tình muộn màng của **Pierre và Natasa** như là sự tất yếu trong cuộc đời của Pierre. Anh tiếp tục tìm tòi con đường chống áp bức của chế độ Nga hoàng. Chắc hẳn sau đó 8 năm, anh sẽ là một trong "những người Tháng Chạp" nổi dậy (1812) dù cách mạng tư sản này chưa thành công.

Denisov, sĩ quan xuất thân bình dân, chỉ huy du kích, vốn là đồng đội của bá tước Nikolas Rostov (anh trai Natasa). Ông cũng ủng hộ con đường mới mẻ của Pierre (trái lại, Nikolai phản đối con đường gây chính biến của Pierre và đe dọa rằng nếu có chính biến, anh sẽ trung thành tuyệt đối với Nga hoàng, sẽ chém không kiêng nể bất kỳ ai... Anh ta thuộc loại quý tộc bình thường "không suy nghĩ, không băn khoăn lý tưởng", loại người quý tộc đông đúc đương thời mù quáng « bảo hoàng ».

Chủ đề 4 : Các nhân vật phụ nữ và quan niệm của Tolstoi về đạo đức phụ nữ

Tiểu thư Elena (Helena, con gái công tước Vasili Kuraghin) là người phụ nữ đẹp, quý phái, lạnh lùng thiếu tâm hồn Ngục lặn trong thế giới thượng lưu, cô ta trở thành kẻ trụ lạc và

nhấn tâm, không có con . . . Pierre hối hận về cuộc hôn nhân bỗng ngột ngột với Elena và đã quyết tình đoạn tuyệt.

Lisa Maynen là vợ Andrei Bolconski, người đàn bà có duyên nhất Petesburg. Tâm hồn nàng nghèo nàn, ham thích những cái tầm thường nhạt nhẽo của giới quý tộc đảng điểm như kiểu Ippolit (em trai của Elena). Và nàng không thể sống mà thiếu cái không khí thượng lưu quý tộc ấy. Bất hòa giữa hai vợ chồng về lối sống. Andrei chán nản, không muốn hòa hợp. Dù sao nàng cũng chẳng phải kiểu phụ nữ quý tộc sa đoạ. Andrei theo đuổi "giấc mộng Toulon". Khi vợ chết, Andrei mới hối hận vì đã không sớm giải quyết bất hòa với Lisa Maynen theo một phương án tốt và tích cực hơn. Chàng tuyệt vọng, may nhờ gặp gỡ Natasha mà từ đó cuộc sống của anh chuyển hướng

Natasa Rostova không đẹp lắm nhưng có duyên, sinh động và đặc biệt có vẻ đẹp tâm hồn, tràn trề sức sống. Nàng sống trong một gia đình quý tộc trung bình gồm toàn những người tốt đẹp giản dị, nhân hậu, sống hòa thuận. Cha nàng, lão bá tước hiếu khách, hồn hậu, thật thà, mẫu người hiếm hoi ở chốn kinh thành. Là tiểu thư quý tộc nhưng Natasa đậm tính nét thôn nữ, khiêu vũ dân gian và hát dân ca say mê. Gặp gỡ Andrei trong một vũ hội ở cung đình. Hai người đều cảm động và nhanh chóng dẫn đến một tình yêu. Theo cách miêu tả của nhà văn, hầu như hễ nhân vật nào tiếp xúc với Natasa thì họ đều bộc lộ một phần tâm hồn và bản lĩnh của họ.

Natasa nhạy cảm, đặc biệt cảm xúc trước thiên nhiên làng quê, yêu quý người dân lao động. Cô sống bằng tình cảm hơn là lý trí. Bởi thế, thói nông nổi bỗng dưng đã dẫn cô đến sai lầm đáng tiếc với gã công tử Anatole (em trai của Elen). Sức mạnh, sức sống của Natasa cũng bao gồm ngay cả nhược điểm kể trên.

Cuộc chiến tranh chống Pháp (1812) đã phát huy hết những phẩm chất cao đẹp của Natasa. Nàng thúc giục gia đình đóng góp xe ngựa cho kháng chiến, tận tâm chăm sóc binh lính bị thương và tình cờ gặp lại Andrei khi anh bị tử thương ... Nàng chỉ biết tận tình chăm sóc anh để chuộc lỗi lầm. Cuộc tình kế tiếp của Natasa với Pierre đưa nàng tới một cuộc sống gia đình ổn định, hạnh phúc với 4 đứa con. Nàng mau chóng yên phận với vai trò người vợ, người mẹ truyền thống Nga.

Maria, trái với Natasa hồn nhiên tràn đầy sinh lực, em gái của Andrei, sùng đạo, khắc khổ và nhẫn nhục với đôi mắt to và sáng, lạnh lẽ phục vụ cha, phục vụ anh và cháu. Tâm hồn nàng vươn tới cái vô cùng, vĩnh viễn và chí thiện. . . Cuộc gặp gỡ Natasa -Marya đã gây ảnh hưởng lẫn nhau. Natasa trở nên sâu sắc hơn, còn Marya sẽ yêu cuộc sống thực tiễn hơn. Hai tính cách đó phối hợp lại tạo ra mẫu người phụ nữ lý tưởng và đạo đức theo quan niệm của nhà văn: "hy sinh, phục tùng và tin yêu cuộc sống với những lạc thú của nó".

Sonya có nét tương đồng với Maria về đức hi sinh nhẫn nhục chịu đựng, nhưng cô bất hạnh hơn, cuối cùng vào nhà tu kín...

Tiểu thuyết ANNA KARENINA

Анна Каренина

(1873-1877)

Các nhân vật chính

Anna - phụ nữ quý tộc, vợ của Karenin

Karenin Alexei Alexandorovich - bá tước, viên chức cao cấp, hơn Anna 20 tuổi.

Vronski – bá tước sĩ quan, người yêu của Anna

Levin Konstantin Dmitrich - một quý tộc trại ấp

Kiti (Katia) - nữ hầu tước, sau là vợ của Levin.

Anna mồ côi cha mẹ, sống với bà cô ruột. Nàng trẻ đẹp, giàu sức sống, bị ép lấy Karenin, một bá tước giữ chức vụ cao ở triều đình, một kẻ tâm hồn cần cỗi, chỉ lo toan danh lợi và quen lối sống đạo đức giả. Anna khát khao yêu đương một tình yêu chân chính.

Anna gặp gỡ Vronski, một sĩ quan trẻ, đẹp trai, nồng nhiệt. Mở ra một tình yêu đầu tiên thực sự với Anna mặc dù nàng đã có con trai Serioja (với Karenin). Cô thấy cần phải ly dị chồng. Còn Karenin chỉ muốn vợ giữ kín tai tiếng, mặc cho nàng ngoại tình. Anna bỏ đi theo Vronski, nhớ con trai nên lại trở về. Cuộc tình mới nặng nề, ngày càng suy thoái. Mẹ anh muốn anh cưới công nương Sorokina. Thất vọng với người yêu, Vronski mãi mê với công danh, viết thư cho Anna báo về muộn, lỡ hẹn tham dự sinh nhật đứa con của nàng. Anna ra đón ở nhà ga. Nàng tuyệt vọng, hoảng loạn, đưa chân vào bánh xe lửa và chết bi thảm ... Vronski hối hận, bỏ ra đi tìm công việc cải cách xã hội giải khuây .

Bạn của họ là Levin, quý tộc trại ấp, gắn bó và chia sẻ với nông nô, nông dân. Chàng khinh ghét quý tộc và văn minh thành thị. Chàng kiên trì yêu Kiti tiểu thư ngây thơ trong trắng, hiền hậu. Nhưng nàng lại đang theo đuổi Vronski, khi chàng ta đi với Anna, cô quay lại với Levin. Bản tình ca của họ thật đẹp, tương phản với Anna và Karenin. Levin luôn luôn tìm tòi giải pháp xã hội với "chân lý nông dân". Chàng cũng căm ghét bọn tư sản, con buôn đang dần dần lũng đoạn nền chính trị. Theo đuổi giải pháp cải lương "thỏa hiệp giữa địa chủ tư sản và nông dân" để tránh xung đột bạo lực. Thất bại, suýt tự tử. Cuối cùng chỉ còn biết an phận trong tổ ấm gia đình.

Hai chủ đề của tiểu thuyết

1.Số phận của người phụ nữ và vấn đề hôn nhân, hạnh phúc gia đình

Anna là một phụ nữ có nhiều phẩm chất tốt đẹp. Tê nhị, cởi mở, thông minh và hiểu biết rộng về văn chương. Nét nổi bật là thái độ thành thực, căm ghét sự giả dối, đặc biệt ghét thói đạo đức giả của giới thượng lưu quý tộc. Nàng mạnh bạo đòi lại quyền sống hạnh phúc của mình.

Tình yêu chân chính đến với Anna thì đồng thời nó tạo ra nguy cơ mất đứa con trai yêu quý. Tình yêu của Anna - Vronski là sự thách thức của xã hội thượng lưu, cái xã hội ấy dùng mọi quyền lực để đè bẹp một tâm hồn "nổi loạn". Pháp luật, tôn giáo, đạo đức, dư luận. Pháp luật đe dọa cướp đi đứa con của kẻ ngoại tình bị bắt quả tang. Tôn giáo uy hiếp tinh thần của Anna ."Cuộc đời chúng ta.... do Chúa gắn bó. Chỉ có tội ác mới cắt đứt quan hệ đó, mà tội ác như vậy sẽ bị trừng phạt nặng nề ” (lời răn đe của Karenin). Xã hội thượng lưu. Bản chất của họ là ích kỷ, giả dối. Họ ruồng rẫy đôi bạn tình đến nỗi họ phải chọn lối ra đi.

Vronski yêu nàng tha thiết nhưng chưa đủ sức vượt qua lễ thói thượng lưu cũ kỹ. Về độ cao tinh thần, anh ta thấp hơn Anna. Cái chết của nàng trở thành bi kịch xã hội, không chỉ là bi kịch cá nhân. Nhà văn không trách móc Vronski – nhân vật “con người thừa”, ông chỉ vạch ra nguyên nhân xã hội của bi kịch đó.

Nhà văn nghiêm khắc xét đoán Anna nhưng vẫn tỏ rõ mối cảm thông sâu sắc với người phụ nữ tài sắc, đứa con tinh thần của nhà văn.

2. Nhân vật quý tộc tiến bộ điển hình

Levin sống nội tâm, nhút nhát, chuẩn mực.

Anh coi trọng và say đắm sôi nổi trong tình yêu.

Thất vọng nhận thấy giai cấp quý tộc suy thoái, lo lắng trước cảnh chế độ nông nô tan rã. Suy nghĩ nghiêm túc về giải pháp hòa hợp. Chủ trương đấu tranh bất bạo động. Không bằng lòng an phận với một gia đình hạnh phúc, bình an. Anh kiên trì tìm tòi, thể nghiệm để thực hiện "chân lý nông dân".

Bi quan cao độ, suy tụt tự tử. Nhân vật Levin là hình ảnh tự biểu hiện của nhà văn.

Tiểu thuyết “PHỤC SINH”

(Воскресение)

(1889-1899)

Tác phẩm vĩ đại cuối đời của nhà văn. Bản án gay gắt nhất đối với chế độ chuyên chế Nga Hoàng.

Cốt truyện

Maxlova, vốn là con hoang của một người hầu phòng, mẹ mất từ bé. Được hai bà cô của chàng sinh viên quý tộc Nekhludov nuôi dưỡng. Cô vừa là con nuôi, vừa là người giúp việc trại ấp.

Mùa nghỉ hè, chàng sinh viên **Nekhludov** về thăm 2 bà cô, gặp Maxlova, cô gái 16 tuổi đang dậy thì, duyên dáng, tràn đầy sức sống. Họ trở thành đôi bạn tâm tình thân thiết.... Ba năm sau, chàng sĩ quan Nekhludov sắp đi xa, ghé về thăm hai bà cô. Không còn là cậu sinh viên trong trắng mơ mộng trước đây, chàng nửa quỵ rũ nửa như cường dâm cô thiếu nữ Maxlova. Bỏ lại 100 rúp, anh ta ra đi. Hai bà cô đuổi cô gái mang thai vào nơi gió bụi. Con chết, nàng sa vào nhà chứa gái. Bảy năm trời sa đọa, Maxlova nghiện rượu, thuốc và bệnh tật... Xảy ra vụ đầu độc một gã phú thương, nàng bị tố giác và ra tòa. Bất ngờ gặp lại Nekhludov ngồi ghế thẩm phán. Mặc dù không thể xác định nàng là thủ phạm, nàng vẫn bị kết án 4 năm khổ sai đầy đi Siberia. Nhận ra người tình đáng thương ngày xưa, Nekhludov cho rằng tình cảnh đau khổ và tội lỗi của nàng chính là do mình gây ra; ăn năn hối hận, tìm cách chuộc tội. Chàng quyết tâm tìm mọi cách xin ân xá cho Maxlova. Chàng hứa với Maxlova sẽ cưới nàng để chuộc lại lỗi lầm xưa.

Nekhludov nhìn rõ chế độ nhà tù và tòa án bất nhân, tàn nhẫn và nhìn thẳng vào sự sa đọa của bản thân mình. Quyết tâm "phục sinh", tự cải tạo. Có cơ hội hiểu rõ số phận bất hạnh của bao nhiều người bình dân trong xã hội. Đặc biệt chàng tiếp xúc với những người tù chính trị và cảm phục họ là những con người kỳ diệu, người con ưu tú của thời đại.

Maxlova sống gần gũi với những người ưu tú ấy, được họ giáo dục và có sự thông cảm sâu sắc. Nàng từ chối lời cầu hôn của Nekhludov vì biết rằng đó chỉ là sự chuộc tội, không còn là tình yêu đẹp để chân chính. Nhưng nàng cũng nghe lời khuyên của anh, quyết tâm bỏ nghiện ngập, để "phục sinh" theo một con đường mới.

Tiểu thuyết là một bức tranh toàn diện, qui mô và hoàn chỉnh về xã hội Nga, là bản án cực kỳ mạnh mẽ và quyết liệt.

Nhược điểm : nhà văn đưa ra những giải pháp sai lầm đối với xã hội Nga Hoàng, thực ra đó là sự bẽ tắc của ông. Nhân vật Nekhludov cuối cùng không thiết tha đấu tranh nữa, chàng chìm đắm vào lối sống của tín đồ " thuyết tu thiện" và "thuyết việc nhỏ " hi vọng làm « vị cha chung » như một « quý tộc nông dân ».

Đặc sắc nghệ thuật của L.Tolstoi

1. Nghệ thuật tiểu thuyết sử thi

« Chiến tranh và hoà bình » là sự kết hợp nhuần nhuyễn hai yếu tố : tiểu thuyết hiện thực chủ nghĩa và sử thi nhưng khác với anh hùng ca cổ đại.

Theo nhà văn, "hình thức châu Âu" của tiểu thuyết không thể thích hợp với nội dung ông định viết. Hình thức tiểu thuyết lịch sử "Ivanhoe" của nhà văn Anh thiên tài Walter Scott chỉ coi bối cảnh lịch sử như cái nền của cốt truyện. Còn Tolstoi coi lịch sử như đối tượng miêu tả. Ông miêu tả các biến cố lịch sử quyện chặt với nhân vật. Trận đánh Bôrôdinô được miêu tả không chỉ là cái nền mà cũng là điểm đỉnh của cốt truyện quyết định số phận hầu hết các nhân vật chính.

Nói cách khác, tiểu thuyết hiện đại chính là anh hùng ca (sử thi) của xã hội hiện đại. Nó cũng là tiểu thuyết tình. Nó bao gồm nhiều tiểu thuyết hoặc nhiều truyện ngắn được đan kết thật hấp dẫn. Nhà văn L.N.Tolstoi cũng nhận xét đó là một "bản Illiade thứ hai". Các nhà văn Tây Âu hết lời tán phục coi đó là "cuốn tiểu thuyết vĩ đại nhất trong các tiểu thuyết đã có". Ở trang đầu, tác giả không xác định rõ thể loại, ông chỉ ghi "Sáng tác của bá tước L.N.Tolstoi". Dù sao, "Chiến tranh và hòa bình" trước hết là một cuốn tiểu thuyết theo ý nghĩa thông thường.

2. Nghệ thuật xây dựng nhân vật

Thi pháp nhân vật cụ thể của *Chiến tranh và hoà bình* đã tuân theo chủ nghĩa hiện thực. Tức là xây dựng nhân vật điển hình phát triển trong hoàn cảnh điển hình.

Đặc biệt, *kết cấu* tác phẩm liên quan chặt chẽ với nghệ thuật miêu tả nhân vật: Chọn nhân vật làm cái xương sống của tác phẩm, chia nhân vật thành hai tuyến lớn đối lập nhau, Kutuzov và Napoleon. Quý tộc kinh thành và quý tộc trại ấp. Công tước Bolconski và công tước Vasili Kuraghin... chiến tranh ở Áo và chiến tranh ở Nga. Nguyên tắc tương phản đó cũng áp dụng để miêu tả các cặp nhân vật. Andrey và Pierre. Natasha và Marya... để làm bật vẻ riêng sinh động, của mỗi nhân vật.

Nổi lên với tựa đề "chiến tranh" và "hòa bình". Có một tư tưởng xuyên suốt, xuyên chuỗi hai bình diện đó là « con đường chân lý » của những con người ưu tú của thời đại.

3. Phép biện chứng của tâm hồn

Đó là tài năng tả người dựa trên phương pháp tâm lý. Nhà văn có khả năng khám phá tâm hồn của nhiều loại người. Từ đó dẫn đến khả năng cá tính hóa nhân vật.

Không chỉ miêu tả nội dung lời nói mà quan trọng là "cách nói" của nhân vật.

Natasha hiện ra với tâm hồn thiếu nữ hồn nhiên, hay chạy nhảy, chạy suốt cả tác phẩm. Bốn lần khiêu vũ chỉ là chi tiết nhỏ thế mà đủ dựng lên cả trạng thái tâm hồn và diễn biến số phận nàng. ..